

PANORAMA DE LES RELIGIONS EN EL MÓN 1910-2010

FRANZ DAMEN

Bèlgica - Bolívia

Aprofitant el centenari de la Primera Conferència Missionera Mundial (Edimburg, 1910), s'han actualitzat les dades i les anàlisis del panorama religiós publicades l'any 2000. La següent anàlisi les complementa.

1. Les religions en el món

A la taula següent es mostra el nombre d'adherents de les majors religions del món el 1910, comparats amb els del 2010, amb els seus percentatges respecte de la població mundial total. Les dues darreres columnes mostren el creixement mitjà anual d'aquestes religions sobre el darrer segle (1910-2010) (*) i sobre la darrera dècada (2000-2010) (**).

Demografia de les religions del món				
(en milions)	1910	2010	*	**
Població mundial	1759 (100%)	6096 (100%)	1,38	1,21
Cristians	612 (34,8%)	2292 (33,2%)	1,33	1,35
Musulmans	220 (12,6%)	1549 (22,4%)	1,97	1,82
Hindús	223 (12,7%)	948 (13,7%)	1,46	1,46
Agnòstics	3,36 (0,2%)	639 (9,3%)	5,39	-0,36
Budistes	138 (7,8%)	468 (6,8%)	1,23	1,25
Relig. Popular Xina	392 (22,3%)	458 (5,6%)	0,16	0,85
Religs. Indígenes	135 (7,7%)	261 (3,8%)	0,66	1,21
Ateus	0,24 (0,0%)	138 (2,0%)	6,55	-0,09
Noves Religions	6,86 (0,4%)	64,4 (0,9%)	2,26	0,46
Jueus	13,1 (0,7%)	14,6 (0,2%)	0,10	0,61
Espiritistes	0,32 (0,0%)	13,9 (0,2)	3,84	1,15

Actualment, la població mundial creix un 1.21% anual. La gran majoria (el 88.7%) de la població mundial es declara religiosa. En el curs del darrer segle, tant el cristianisme, l'hinduisme com també el budisme han mantingut la seva presència relativa a la població mundial. L'Islam, en canvi, ha mostrat un creixement molt fort.

En el segle XX, les religions mundials han estat afectades per canvis considerables, entre els quals:

La conversió massiva de membres de les reli-

gions ètniques i indígenes a les religions universals, particularment al cristianisme (Àfrica subsahariana i Amèrica Llatina), i a l'Islam (nord d'Àfrica i Àsia occidental).

Una explosió de la no creença (agnòstics i ateus) arreu del món, especialment sota règims comunistes, i sota la influència del secularisme a Europa i Amèrica del Nord.

La natalitat com el factor determinant tradicional de creixement i disminució de les religions ha anat cedint en favor de la conversió i la desafecció.

La globalització i la migració planetària ha creat una major diversitat, tant entre les religions com dins de les mateixes religions.

En general, les grans religions s'han mostrat relativament estables. El panorama religiós es presenta avui menys monolític que el 1910.

El segle passat, l'Islam s'ha perfilat amb el major creixement mundial, especialment a Àfrica i Àsia. En canvi, la presència relativa de les religions ètniques i indígenes que el 1910 eren majoritàries a Àfrica i Melanèsia, s'ha reduït a la meitat, en favor del cristianisme i l'islam.

El factor que, al començament i mitjans del segle XX, ha fomentat més el creixement mundial explosiu de la no creença i de l'ateisme, ha estat el comunisme (les revolucions russa i xinesa).

Els darrers cent anys, el cristianisme mundial ha patit una lleugera disminució relativa, mentre s'ha observat un desplaçament profund en la seva composició ètnica i lingüística. La disminució notable que es va produir en el món nord-occidental i a l'Àsia central, s'ha compensat amb un fort creixement al Sud. Mentre que el 1910, el 95% de tots els cristians vivien a Europa i Amèrica del Nord, el 2010, més del 60% viuen a Àfrica, Àsia i Amèrica Llatina. A banda

[1] BARRETT, D.B.; KURIAN, G.T., JOHNSON, T.M., *World Christian Encyclopedia*, Oxford University Press, Oxford ²2001, 2 vols. Ver: DAMEN, F., *Panorama de las religiones en el mundo y en América Latina*, en: «Agenda Latinoamericana-mundial» 2003, 36-37.

[2] Fuentes: JOHNSON, T.M.; ROSS, K.R. (orgs.), *Atlas of Global Christianity: 1910-2010*, Edinburgh University Press, Edinburgh 2009, 361 p.; *Status of Global Mission, 2010, in Context of 20th and 21th Centuries*, en: «International Bulletin of Missionary Research», 34/1 (2010) 36.

d'un creixement notable a l'Àsia, el cristianisme va conèixer a l'Àfrica central un creixement fenomenal de l'1.1% al 81.7% de la població. Alhora, les petites minories de cristians en països tan poblats com Xina i l'Índia, de fet, representen ja una part important de la població cristiana mundial.

Avui dia, el cristianisme continua representant una tercera part de la població mundial. Igual com les demés religions mundials, s'ha diversificat considerablement els darrers 100 anys.

Les dades estadístiques presentades no ens informen sobre el ritme i les fluctuacions reals que, en el transcurs del darrer segle, hagin afectat el creixement o la disminució de les religions mundials. Però les dades sobre la darrera dècada (2000-2010) ens donen alguna idea de la situació en la qual ens trobem actualment.

En comparar les mitjanes del creixement –els seus índexs anuals proporcionals– de la darrera dècada (2000-2010) amb les del període 1910-2010, ja hi consta una disminució notable del creixement de la població mundial. Dins d'aquest context, les grans religions sembla que es mantenen bé, i fins i tot milloren el seu ritme de creixement. Alhora, les religions ètniques (la religió popular xinesa i les religions indígenes) demostren un clar ressorgiment, i el judaisme ha aconseguit recuperar-se. D'altra banda, tant les noves religions i l'espiritisme, però més que res els agnòstics i els ateus, han sofert greus pèrdues en la darrera dècada.

2. Les religions a Amèrica Llatina:

Demografia de les religions a Amèrica Llatina				
(en milions)	1910	2010	*	**
Població d'AL	78,2 (100%)	593 (100%)	2,05	1,28
Cristians	74 (95,2%)	549 (92,5%)	2,02	1,27
Agnòstics	0,446 (0,6%)	17,1 (2,9%)	3,72	1,38
Espiritistes	0,31 (0,4%)	13,6 (2,3%)	3,85	1,19
Rels.Indígenes	2,72 (3,5%)	3,7 (0,6%)	0,31	1,12
Ateus	0,012 (0%)	2,9 (0,5%)	5,6	1,43
Musulmans	0,067 (0,1%)	1,86 (0,3%)	3,37	1,19
Noves Religions	0,005 (0,0%)	1,83 (0,3%)	6,08	2,26
Jueus	0,029 (0,0%)	0,93 (0,2%)	3,52	0,26

Demografia de les religions a Amèrica Llatina				
Budistes	0,007 (0,0%)	0,80 (0,1%)	4,84	1,76
Hindús	0,186 (0,2%)	0,78 (0,1%)	1,44	0,43

A primera vista, la demografia religiosa d'Amèrica Llatina no ha canviat gaire en el transcurs del darrer segle. El cristianisme gairebé ha mantingut la seva presència tradicional, com una religió quasi hegemònica. Alhora, els demés moviments religiosos i religions, tot i haver-se expandit amb força continuen essent molt minoritaris.

A l'Amèrica Llatina, el nombre d'agnòstics i ateus va créixer molt en el darrer segle. L'espiritisme va tenir un nou impuls, especialment al Brasil. La presència de jueus va créixer inesperadament després de l'Holocaust. Entre les noves religions, la Fe Baha'í es va perfilar com la religió amb un creixement més ràpid del continent.

En canvi, crida l'atenció el cas excepcional de les religions indígenes –ja molt minoritàries– que han disminuït considerablement, en favor del catolicisme i del protestantisme.

Una comparació de les mitjanes estadístiques del període 2000-2010 amb les del 1910-2010, revela, al començament del segle XXI, una baixada considerable del 37.5% en el creixement mitjà de la població del subcontinent. Només el cristianisme ha mantingut el seu ritme de creixement "biològic". Les altres religions, així com els agnòstics i els ateus, han sofert un retrocés relatiu considerable. En contrapartida, aquesta dècada, i en contrast amb el que va passar durant el segle XX, les religions indígenes han mostrat un creixement explosiu.

3. El cristianisme a Amèrica Llatina

Demografia del cristianisme a Amèrica Llatina				
(en milions)	1910	2010	*	**
Població d'Amèrica Llatina	78,2	593,69	2,05	1,28
Cristians	74,4	549	2,02	1,27
Catòlics	70,6	478	1,93	0,78
Protestants	1,09	57,1	4,04	2,52
Anglicans	0,8	0,89	0,11	0,50
Esgl. Independents	0,034	41,08	7,37	1,76
Ortodoxos	0,008	1,06	4,99	2,38
Cristians Marginals	0,004	0,011	8,13	2,66

Entre 1910 i 2010, a l'Amèrica Llatina, el percentatge global de la presència del cristianisme s'ha mantingut. El catolicisme continua mantenint la seva posició dominant.

Alhora, s'han produït canvis pel que fa a la composició interna del cristianisme llatinoamericà. Els protestants (sobretot pentecostals i evangèlics) i les esglésies independents han anat ocupant espais considerables. Però, malgrat el creixement i vitalitat del moviment carismàtic, el catolicisme, no ha aconseguit mantenir el seu creixement relatiu. Tampoc les esglésies independents, els ortodoxos i els cristians marginals han aconseguit assegurar el seu creixement "biològic".

Demografia del cristianisme a Amèrica Llatina per regions				
<i>Cristians a:</i>	1910	2010	*	**
Amèrica Llatina	74,7 (95,2%)	548 (92,5%)	2,02	1,27
Carib	7,9 (97,7%)	35,3 (83,6%)	1,5	1,18
Amèrica Central	20,5 (99,0%)	147 (95,5)	1,99	1,24
Amèrica del Sud	45,9 (93,1%)	366 (92,1%)	2,1	1,3

El segle XX, el cristianisme s'ha diferenciat a les diverses regions d'Amèrica Llatina. El Carib va ser on menys va créixer el cristianisme. El reconeixement oficial de la religió Vudú a Haití va afavorir de manera notable el seu creixement. Cuba va fomentar el creixement de l'agnosticisme i l'ateisme, però la darrera dècada, el seu règim polític va permetre igualment un ressorgiment destacat del cristianisme, especialment del catolicisme i del protestantisme. De la mateixa manera que al Carib, a l'Amèrica Central, la migració massiva, tant interna com a l'exterior, va ser un factor important de diversificació interna del cristianisme.

El cristianisme es va mantenir millor a l'Amèrica del Sud. No obstant, hi va haver una disminució dramàtica de les religions indígenes (del 5.1% de la població el 1910, al 0.6% el 2010).

A l'Amèrica Central i a la del Sud, la presència demogràfica relativa del cristianisme va canviar ben poc. No obstant, alhora es varen produir canvis interns significatius pel creixement impressionant de les esglésies protestants, independents i marginals, i, en el catolicisme, del moviment carismàtic. Uruguai, amb la seva tradició d'agnosticisme i ateisme, continua essent el país menys cristià d'A.L.

